

România și oamenii săi din lume (XXVI)

Ani Bradea

În colecția poveștilor exilului, adunate în această serie de interviuri, și-au găsit locul și câțiva artiști, toți emigrați înainte de 1989. Cei mai mulți provin din Germania, țara cu care *Tribuna* a construit o importantă punte culturală în ultimii doi ani. Este și cazul pictorului care a răspuns întrebărilor mele din textul de mai jos, o personalitate artistică recunoscută la nivel internațional, care s-a bucurat și de aprecierea conaționalilor săi, fiindu-i acordat, cu prilejul unei vaste expoziții personale, titlul de cetățean de onoare al urbei natale, pentru merite deosebite la sporirea renumelui și prestigiului plasticii românești în lume – după cum sună formularea oficială. Fără alte dezvăluiri introductive, las cititorului plăcerea de a descoperi povestea în cele ce urmează.

Radu-Anton Maier

„A trăi din artă este deja o artă în sine.”

Radu-Anton Maier

Germania

Stimate domnule Maier, sunteți un pictor cunoscut, atât în țară, unde ați avut expoziții, unele chiar și recente, cât și în străinătate, unde trăiți deja de mai mulți ani. Totuși, pentru cititorii interviului pe care-l vom realiza împreună, vă rog să vă creionați o scurtă prezentare.

Mă numesc Radu-Anton Maier, sunt născut la 28 aprilie în Cluj-Napoca și mă număr printre ultimii reprezentanți în viață ai promoției 1958 a Institutului de Arte Plastice „Ion Andreescu”, actualmente Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca. Între anii 1952-1958, de-a lungul a 12 semestre, i-am avut ca profesori pe Aurel Ciupe, Teodor Harșia, Petre Abrudan și Alexandru Mohi. Între anii 1960 - 1967 am activat

în calitate de asistent universitar la catedra de pictură, condusă de Aurel Ciupe, o personalitate importantă, nu numai în cadrul mai sus-amintitei Academii, ci și implicit în propria mea dezvoltare și consolidare profesională. În aceeași calitate am lucrat periodic și alături de renumitul pictor Corneliu Baba în București, împreună cu pictorul Liviu Lăzărescu, pentru care am o afecțiune profesională deosebită.

Când a încolțit în gândurile dumneavoastră, pentru prima dată, ideea de a părăsi România și care au fost motivele care au stat la baza acestei decizii?

Începând cu anul 1963 a urmat perioada călătoriilor mele de studii la Academia „Pietro Vanucci” în Perugia, Italia - un adevărat prilej de a-mi întregi nu numai cunoștințele în legătură cu pictura europeană din acele vremuri, ci și de a lua contact cu multiplele mijloace tehnice ale artelor plastice din vestul continentului. Acolo am fost inițiat într-o serie de tehnici moderne, încă nepractice în România de atunci, în special utilizarea pulverizatorului, care a rămas până astăzi o modalitate de exprimare a unor atmosfere profunde de bază în activitatea mea creatoare. Au urmat ani tensionați de împrejurări politice nefaste carierei mele: perchiziții în atelier, urmăriri la domiciliu și presiuni asupra întregii mele familii. Cariera mea a suferit o lovitură percutantă în plin „dezgheț cultural” al anilor ’70 ai secolului

trecut. O impresionantă pictură murală, elaborată, desfășurată pe o lungime de 42 m și transpusă pe peretele frontal, pe întreaga lățime a holului acestuia și executată în holul cinematografului „Republica” din Cluj-Napoca, cu sprijinul prietenului meu Eugen Calmâc, a fost ștearsă fără ca subsemnatul să fie pus la curent despre această mârșăvie și acoperită (peste noapte) cu var, din ordinul regionalei de partid din acea vreme, ca fiind de inspirație „burgheză”, cu „multiple elemente decadente”, „profund dușmănoase clasei muncitoare”. În consecință, în 1967 am părăsit în semn de protest o Românie încărcată de o atmosferă apăsătoare, străină oricărui elan creator plin de impulsuri inovatoare și m-am stabilit definitiv la München, în Germania. Acest act a fost argumentul decisiv, care m-a determinat să folosesc prima ocazie de a părăsi țara, la modul definitiv – și pentru acele împrejurări – irevocabil. Hotărârea de a părăsi țara – mai ales Clujul, în care m-am născut și am copilărit – a fost o decizie încărcată cu multe alte tangențe subsidiare – fiind nu numai rezultatul unei grave lovituri concepțional-artistice, ci și a unor repetate degradări în domeniul de specialitate. Diversele schimburi de vederi, pozițiile diferite (apărate cu convingere) au existat între colegi de breaslă dintotdeauna, și nu numai, pe meridianul nostru. Însă în țara în care mi-am „desăvârșit” atât de fulminant și promițător cariera – o deviere de la „linii adânc trasate” – aducea cu sine sancțiuni de același calibru.

Odată stabilit în Bavaria – unde am fost primit cu multă înțelegere și sprijin material – am reușit relativ rapid să pun activitatea mea creatoare într-un climat cultural nou și promițător, fără a-mi pune permanent întrebarea în ce măsură cele așternute pe hârtie – atât scriptic și grafic, cât și transpuse pastuos pe pânză – se pot transforma în „unelte acuzatoare” împotriva mea. La scurt timp am devenit cunoscut atât printr-o participare sistematică la expozițiile naționale și internaționale din întreg spațiul de limbă germană (Germania, Austria, Elveția), cât și prin masiva prezență în SUA, în special la New York, în celebra Lincoln Gallery. Din 1975, am fost prezent în fiecare an la marile expoziții de artă din München. Activitatea mea de artist plastic în sudul Germaniei a fost facilitată considerabil și de faptul că subsemnatul sunt un bun ilustrator și desenator. În această calitate am desenat și schițat zeci de ani hărți, planuri și ilustrații pentru ministerele bavareze de profil. Paralel am ilustrat nenumărate cărți artistice în colaborare cu bunul meu prieten și excelențelul poet Virgil Bulat. Din 2003 m-am stabilit împreună cu soția mea, Svetlana Maier, la Fürstfeldbruck, lângă München, oraș în care acum 10 ani am înființat propria galerie de artă RADUART – un adevărat spațiu de artă contemporană, deschis publicului iubitor de artă și cunoscută deja prin nenumărate expoziții de succes cu ecou internațional. Același spațiu constituie și locul meu de creație, este atelierul meu, unde pot fi urmărit în diverse etape ale procesului creativ, spațiu în care sunt vizitat atât de colecționari și amatori de artă, cât și de artiști plastici.

Simt nevoia unei precizări în cele spuse de dumneavoastră, motiv pentru care am să vă rog să revenim puțin la momentul în care ați părăsit definitiv România. Cum ați reușit, totuși, să plecați dintr-o țară comunistă, închisă practic oricăror inițiative de acest fel? Mă gândesc că după șicanele autorităților, expuse pe larg în răspunsul precedent, plecarea dumneavoastră trebuie să fi devenit cu atât mai dificilă.

Țin să menționez că plecarea mea definitivă din țară a avut loc în perioada unui oarecare început de dezechet cultural. Autoritățile locale de atunci au acceptat sa-mi aprobe viza de călătorie, nu numai pentru că devenisem relativ incomod pentru unele persoane importante din ierarhia politică, ci și probabil din cauza faptului că invitația, conform căreia urma să plec în străinătate, venea de la Academia „Pietro Vanucci” din Perugia, Italia – universitate cu care Clujul intenționa să păstreze relațiile de colaborare. Părăsirea urbei în care m-am născut a avut loc într-un cadru mai mult decât „discret”, însoțit de repetate „asigurări”, conform cărora subsemnatul avea „datoria” de a se reîntoarce la familie și la locul de muncă de până atunci. Un anumit grad de dificultate în activitatea mea zilnică a fost atins la un moment dat de către unele „dispoziții și hotărâri” cu caracter politic din ierarhia culturală de atunci. Ele mi-au făcut – de-a lungul anilor – existența de artist plastic greu suportabilă. Evenimentul decisiv, care a atras după sine hotărârea de a părăsi definitiv țara, a culminat cu distrugerea – în noaptea de dinaintea deschiderii festive a frescei sus-menționate din holul cinematografului „Republica”, la care am lucrat săptămâni de-a rândul, susținut de prietenul meu Eugen Calmăc. Acest act hidos – inițiat de Regionala de Partid – a constituit „picătura” care a dus la hotărârea mea definitivă de a părăsi mediul în care m-am născut, însoțită de profunde și greu revocabile dureri sufletești. Bineînțeles că pentru redarea completă a acestor evenimente este necesară și expunerea unei „părți contrare”, care – după cum vă imaginați – m-ar interesa în mod special. Până acum însă nu am avut posibilitatea de a-mi răsfoi dosarul existent. Am fost dintotdeauna o fire cu intercalații optimiste și am încercat să conserv doar partea bună a lucrurilor. De o recunoaștere și apreciere la justa mea valoare m-am bucurat abia după anul 1989 prin fructuoase colaborări muzeale și expoziții personale. În anul 1999 mi s-a decernat titlul de Cetățean de Onoare al orașului Cluj-Napoca pentru meritele mele la sporirea renumelui și prestigiului plasticii clujene și românești în lume. Acest eveniment a constituit un act de repatriere sufletească și apreciere artistică deosebită.

Ați plecat din țară, inițial, la invitația Academiei „Pietro Vanucci” din Perugia, Italia, după cum ați precizat, o țară extrem de atractivă pentru artiști și care înmagazinează mare parte din patrimoniul cultural-artistic al lumii. De ce ați ales, totuși, Germania pentru a vă stabili în străinătate? Cum au fost primii ani pentru dumneavoastră în țara de adopție și cum ați „reusit relativ rapid să puneți activitatea creatoare într-un climat cultural nou și promițător”(citându-vă dintr-un răspuns anterior) în condițiile în care trebuia să vă asigurați și traiul zilnic?

Contactul direct cu arta europeană din perioada studiilor în Italia mi-a dat un imbold puternic de descoperire a noilor forme și modalități de exprimare artistică și orizonturi de cercetare creatoare, care au fost continuate de îndată ce am ajuns în Germania. Cu rădăcini solide în Transilvania, confruntat cu istoria sașilor și posedând cunoștințe considerabile de limbă germană, am reușit o promițătoare adaptare. Sașii din Bavaria - cea mai solidă și bine organizată comunitate din Europa - m-au apreciat, susținut de la bun început și mi-au înlesnit o rapidă și completă

integrare: pentru arta mea modernă și pentru angajamentul meu cultural intens. Am deschis oficial diverse expoziții de artă. M-am împrietenit cu personalități precum George Ciorănescu, Ion Negoițescu și Pavel Chihaia. De la bun început am participat la întâlnirile Societății Culturale Germano-Română „Apoziția”, la care luau parte intelectuali români din exil și intelectuali germani originari din România. Aici am reușit relativ rapid să-mi pun activitatea creatoare într-o altă lumină, fără a mă întreba permanent în ce măsură cele așternute pe hârtie - atât scriptic sau grafic, cât și pe pânză - se pot transforma în „unelte acuzatoare” împotriva mea, așa cum se întâmpla în țară. Activitatea mea de artist plastic în sudul Germaniei a fost facilitată considerabil și de faptul că sunt un bun ilustrator și desenator. În această calitate am desenat și ilustrat timp de aproape trei decenii hărți, planuri și lucrări grafice pentru ministerele bavareze de profil, iar paralel am ilustrat diverse cărți. Contactul cu pictura lui Oskar Schlemmer, cu manifestele lui Paul Klee și Lionel Feininger și fascinația pentru creația lor, manifestată încă din timpul studiilor, au influențat decisiv orientarea și evoluția mea spre constructivismul liric, susținută de debarasarea de clișee și de academismul clasic. Este perioada în care, odată stabilit în Bavaria, m-am dedicat cu intensitate studiului și redării vestigiilor din întreaga zonă mediteraneeană începând cu Italia, continuând cu Spania și Grecia, serie care se va încheia cu Turcia, Tunisia și Egipt. Valorificarea trecutului arhitectonic și transformarea permanentă a acestuia într-un element stilistic-mesager se regăsesc în ciclurile „Magna Graecia”, „Vestigium de Profundis” și „Nymphaeum”. Începând cu anii `80 am fost invitat sistematic la „Große Kunstausstellung” din München. Paralel

mi s-au organizat expoziții personale și de grup în Germania, Austria, Elveția, Franța, iar mai târziu am expus cu deosebit succes în Brazilia și Belgia. Devenisem din ce în ce mai cunoscut.

Ați menționat înființarea unei galerii de artă care vă poartă numele, loc ce găzduiește și atelierul dumneavoastră, după cum spuneți. Ce evenimente ați organizat aici de-a lungul anilor și cum vedeți, pe viitor, interesul noilor generații, al unui nou tip de societate care se manifestă tot mai pregnant în zilele noastre, pentru evenimentele artistice, pentru artă în general?

Ideea înființării unui spațiu al artei, al unui cadru de comunicare și interconectare social-artistică m-a fascinat dintotdeauna. Principial, pentru un artist plastic care a ajuns nu numai la o vârstă respectabilă, ci și la un grad de cognoscibilitate relativ largă, existența unui spațiu de expunere a propriilor creații într-un astfel de climat este un „cadou” suplimentar. De-a lungul anilor am avut diverse întrevederi și schimburi de opinii cu colegi de breaslă, discuții, argumentări și valoroase concluzii cu amatori și colecționari de artă, cu publicul interesat de propria-mi creație. Aceste experiențe relevante s-au transformat într-un proiect concret - înființarea galeriei RADUART - proiect axat atât pe promovarea artei proprii - cu un solid suport teoretic, cât și practic - prin prezentarea directă și argumentativă a tehnicilor mele diversificate, amintind că acest spațiu este și atelier de creație. Așa cum ați menționat, galeria RADUART pune la dispoziție spațiile de expunere și altor artiști interesați și interesați pe plan local, regional sau internațional. Ca proprietar și deopotrivă în calitate de artist mi-am asumat sarcina de a oferi serviciile nu numai prin vernisaje, deschideri

Radu-Anton Maier

Răstignire (2017), acrilic pe pânză, 100 x 100 cm

festive, însoțite de discursuri explicative de prezentare, ci și printr-o asistență teoretică adecvată, aplicată la toate exponatele. La acestea se adaugă și confruntarea directă cu latura strict comercială a unei lucrări de artă. De-a lungul celor 10 ani de existență am organizat mai multe expoziții personale, tematice și de grup. Cu entuziasm m-am angajat în intensificarea și descoperirea similitudinilor artistice între comunitatea sașilor, a ungurilor, a șvabilor și bineînțeles a tuturor românilor, organizând deja o serie de expoziții cu o tematică corespunzătoare, incluse în proiectul „Künstler aus Siebenbürgen”, care a avut un ecou remarcabil. Diversele parteneriate - dezvoltate pe parcurs cu Asociația Culturală Româno-Germană Apoziția e.V, BdV - Bund der Vertriebenen, Consulatul Român din München, Gesellschaft zur Förderung der Rumänischen Kultur und Tradition e.V, Verband der Siebenbürger Sachsen - au oferit galeriei o platformă reală de consolidare și extindere. Implicarea mea culturală n-a rămas neobservată. De mai mulți ani, sunt distinse personalități pentru „activități deosebite în domeniul cultural, precum și în cel al menținerii unor tradiții etnice germane din regiunile Europei de Est și Sud-Est”. Mă simt nespuse de bucuroși pentru Diploma de onoare a Premiului pentru Cultură BdV Bayern 2016, care mi-a fost acordată pentru rezistența mea într-o perioadă încordată de suprimare politică, dar mai ales pentru contribuția cultural-artistică deosebită.

Sunteți un artist care a ajuns să trăiască din arta sa, ceea ce în puține cazuri se întâmplă, fie chiar și în Germania. Care considerați că este „secretul” ca un artist să ajungă să-și permită să se ocupe exclusiv de creație, fără a fi nevoit să se înregistreze în alte activități aducătoare de venituri? Cum ar arăta o așa numită „rețetă a succesului”?

A trăi din artă este deja o artă în sine. Este un act de curaj, o aventură și o provocare în același timp. Importanți sunt factorii de natură creatoare, concentrați în jurul abordării selective a unor teme de actualitate stringentă sau cu o clară conotație autoreflexivă, care incită spiritul la meditație. La fel de necesară este dezvoltarea și perfectarea unui stil modern, dar recognoscibil, axat pe o gamă cromatică mobilizatoare, bogat în laitmotive și simboluri, prin care iubitorul de artă are posibilitatea de a se autoidentifica. Prezența frecventă în mass-media atât în varianta printată cât și online este un instrument lucrativ de asimilare neîntreruptă și eficace. Să nu uităm în acest context de dialogul permanent care trebuie întreținut cu diverși colecționari și concomitent prezența activă la târgurile de artă. Noua formulă a prezentărilor online este o mare șansă (mai ales pentru artiștii tineri) de a-și etala propriile creații fără prea mari eforturi financiare. Procesul îndelungat de cultivare a unui public cât mai larg, sensibilizat la mesajul oferit, joacă un rol decisiv în strategia de promovare și vânzare a operelor de artă. Îmi amintesc cu bucurie de o discuție asemănătoare cu Sigmar Polke, pe care l-am cunoscut la Bienala din Veneția, ocazie cu care afirma că „acțiunea de căutare și de sondare a publicului este una mult mai dificilă decât obișnuirea acestuia - odată găsit - cu ceea ce i se oferă. Să nu-mi povestească criticii de stil și ținută artistică: mai întâi să-mi găsească acest public, apoi îl conving eu”. Și câtă dreptate avea!

Nu am trăit dintotdeauna doar din artă. Pe lângă aspectul financiar propriu-zis, activitățile pe care le-am practicat aici în Germania în primii

Radu-Anton Maier

Dezrădăcinare IV (2017), acrilic pe pânză, 100 x 100 cm

ani de ședere au contribuit nemijlocit la maturizarea calității mele de artist plastic. Diversele parteneriate încheiate pe parcursul anilor mi-au facilitat contactul nemijlocit cu un public cultivat și peren, bazat pe socializare și interconectare permanentă. Bineînțeles că înființarea - acum un deceniu - a galeriei RADUART a rezolvat o serie de aspecte legate de un cadru expozițional, relațional sau receptiv, prin care echipa mea de promovare preia activitățile de marketing și pe cele logistice. Canalele digitale de distribuție și vânzare sunt o găselniță nemaipomenită, atât pentru tinerii artiști, dar cu siguranță și pentru noi, cei care am atins deja o maturitate artistică, suntem interesați în a ne mări permanent cercul de admiratori și de a trezi interesul tinerelor generații, a tinerilor care posedă o nouă viziune asupra vieții și o deschidere evidentă către pictura modernă, fie ea cât de neconvențională.

Care sunt proiectele dumneavoastră în prezent? Ce vă inspiră în această perioadă? Din ce știu eu ați lucrat mereu la serii de lucrări grupate în jurul unei anumite teme.

Interesul meu spre viitor se desprinde evident dintr-un trecut dinamic și prezent dramatic, pe care nimeni nu l-ar accepta, dacă i-ar sta în putință. Situația globală nu mă lasă indiferent. Neliniștea se strecoară, constat eu, cu o dure-roasă, ba chiar cu o înfricoșătoare permanență, nu numai în tematica noastră de discuții diurne, ci și în atitudinea proprie față de societate, de politică, ba chiar vis-a-vis de cei mai apropiați și - îndrăznesc cu dificultate s-o spun - față de Religie. Creația mea conține o serie întreagă de laitmotive, pe care le-am abordat de-a lungul vieții creatoare în mai multe ipostaze bine

conturate. Seriile artistice mi-au dat libertatea de a le aprofunda și a le extinde fără a fi nevoit să întrerup firul narativ propriu-zis. S-a dovedit că într-o lucrare nu poți introduce prea multe sentimente, deoarece acestea, odată suprapuse, își schimbă sau își pierde rolul lor metaforic. Însă o clarificare prea lucidă mi se pare de asemenea nepotrivită, pentru că spectatorului trebuie să i se dea libertatea de a-și compune propriul său univers, selectat din instrumentarul propus de autor, pentru a-l reinterpretă estetic. Nimic nu e mai periculos pentru mine decât crearea unei opere care, odată semnată, ar fi calificată ca fiind „completă”. Scopul meu este de a-i oferi spectatorului variațiuni circumscrise unei teme, unei situații, atmosfere, unei realități palpabile sau stări interioare, care la momentul respectiv mă preocupă. Trăvialul artistic propriu-zis se declanșează abia odată cu descoperirea sursei de inspirație.

O valență în creația mea, care a devenit și o permanență, este laitmotivul rădăcinilor, ilustrând cu dăruire și actualul număr al revistei „Tribuna”: rădăcini terestre, dar și celeste, rădăcini ca origini, rădăcini ca atmosfere dătătoare de elemente dramatice, dar și pacificatoare și rădăcini ca încheiere a unui ciclu vital ireversibil, într-o descompunere permanentă a unei compuneri. Marcat de un trecut bulversant, recurg în continuare la ele, completând lista cu tulpini ciuntite, cu reflecții ca inversare a propriei realități cognoscibile, dar și cu imposibilitatea unei eventuale dezrădăcinări ulterioare. Această trăinicie nu este o calitate doar a lor, ci și a pământului în care au fost plantate. Irevocabil. Anul acesta mi-am propus să abordez tema nodurilor, apropiată de cea a rădăcinilor, care leagă mai mult sau mai puțin dezirabil două lumi, două universuri, două păreri, două judecăți pripite sau două vieți.

Bipolaritatea acestora este o proiecție temerară a întinderii greu măsurabile sau greu estimabile dintre doi poli. Am ajuns la a treia lucrare. Vivat! Crescat! Floreat!

„[...] o clarificare prea lucidă mi se pare de asemenea nepotrivită, pentru că spectatorului trebuie să i se dea libertatea de a-și compune propriul său univers, selectat din instrumentarul propus de autor [...]” – spuneți, cu referire la alegerea tematicii pentru lucrările dumneavoastră, dar, mai ales, a decodificării mesajului transmis. Cum rămâne însă cu acest „instrumentar propus de autor”, cu ideea în sine a creației, cu libertatea alegerii artistului, în contextul în care tot mai multe galerii de artă (și se pare că această modă este în plină înflorire în străinătate) își arogă dreptul, prin intermediul curatorilor, de a impune o temă anume pentru fiecare expoziție, temă în care artistul este „silit să intre”, dacă își dorește să expună, desigur? Cum vedeți dumneavoastră, ca artist și galerist în egală măsură, acest „conflict de interese”?

Am fost dintotdeauna un adept al împărțirii tematiche a activității mele, atât ca artist creator, cât și ca galerist, respectiv curator de expoziții de artă. Evidențierea unui subiect anume într-un cadru expozițional are calitatea de a sublinia anumite tendințe artistice și creative într-un context dat. Retrospectiv vorbind, dacă exista o pondere tematică dispusă de inițiatorii expoziției - conform căreia un anumit public urma să fie suplimentar inițiat - mă simțeam susținut și eram mult mai concentrat în selecționarea și - după caz - finisarea unor corespunzătoare lucrări din atelierul meu. Faptul că mi-am diversificat opera artistică în jurul mai multor laitmotive m-a determinat să rămân un adept al expozițiilor concentrate în jurul unor subiecte prestabilite sau propuse de mine. De-a lungul întregii mele cariere am cunoscut mai multe forme de libertate a creației. Când eram student trebuia să urmez tematică universitară a profesorilor mei. Uneori eram calificat ca student rebel și indisciplinat, sub aspect tematic. Apoi a urmat acea perioadă în care am început să devin cunoscut, să primesc comenzi, respectând doar anumite coordonate ale temei date. Aceasta a inclus automat și perioada sumbră când eram supuși unor linii social-politice dictate de sus. Lucram mult și pentru sertar. Pictam și știam că dacă lucrările vor fi descoperite, vor fi confiscate și distruse. Așa cum s-a întâmplat, mai târziu, cu fresca sus-amintită. Practicam și o artă care nu era prezentată public, ci expusă într-un cerc restrâns de colecționari extrem de discreți, aparținând adevăratei elite de cunoscători. Odată ajuns în Italia, apoi în Germania, am avut o perioadă relativ scurtă de adaptare la un climat de libertate totală, care nu însemna pentru mine trecerea abruptă la o factură abstractă, dar în orice caz - treptat și bine măsurat - la o eliberare de obiect și de așa-zisa „realitate academică mai mult sau mai puțin politică și politizantă”. Decisive au fost motivele dătătoare de ton. Nu intenționez să fac aici din pictura mea un dicționar metaforic al instrumentarului cu care lucrez de-a lungul carierei mele. Spectatorul sau consumatorul de artă, care se simte pus în fața unui mister nerezolvabil, trebuie să se obișnuiască cu ideea că producătorul unor asemenea enigme mizează pe dialog și interactivitate. Orice lucrare de artă conține un mesaj descifrabil sau criptic, interpretarea căruia depinde de nivelul intelectual al spectatorului,

precum și de educația sau imaginația lui. Absența unui mesaj este deja un mesaj.

Dacă ne propunem să mergem mai departe cu introspecția, de această dată în calitate de galerist, atitudinea mea față de o temă dată rămâne relativ aceeași. Predilecția pentru expozițiile tematice, la care vă referiți, face parte din recuzita strategică muzeală și are menirea să evidențieze rolul esențial al unor aspecte globale: general-umane, social-politice, ecologice sau culturale. S-a constatat că această formulă este lucrativă și a fost preluată de multe galerii, devenind un fel de cheie a succesului. Am evitat să devin însă în judecățile mele foarte îngust și nu m-am axat pe preferințe tematice stricte, ci am optat pentru o diversificare mai largă, ca să nu „strangulez” creativitatea artiștilor, dar să și magnetizez publicul, mai ales astăzi când este atât de în vogă formula storytelling-ului.

Pe final vă propun încă o întoarcere în timp, în completarea celor evocate de dumneavoastră la începutul discuției noastre.

În 2014, într-o expoziție aniversară pe care ați avut-o în România, la Cluj-Napoca, a fost expus și un portret al lui Lucian Blaga. Spuneți, cu acea ocazie, că l-ați cunoscut personal pe filosof și că v-ar fi pozat în 22 de ședințe, în urma cărora au rezultat mai multe tablouri și schițe. Ce vă amintiți din timpul ședințelor respective, cum era Blagomul, Blaga-modelul, dincolo de mantia culturală în care s-a înveșmântat pentru posteritate?

Lucian Blaga a exercitat asupra mea o mare influență intelectuală și spirituală. Pare-se i-am fost simpatic de la început. Fiind tânăr student la Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu”, am avut ocazia de a-l picta în 22 de ședințe, timp în care am creat cinci tablouri și câteva schițe. Mergeam de obicei la el, la Biblioteca Centrală Universitară din Cluj-Napoca. Îl găseam la etajul unu, într-o sală destul de mare, de obicei meditănd sau notând cu însuflețire versuri și idei din sistemul său filosofic. În timpul primelor întâlniri nu discutam, doar el povestea. Eu îi eram auditoriul. Ședințele durau între o oră și două, timp în care mă concentram la gestică, mimica și tonul în care articula ceva. De obicei era răbdător, nu se mișca foarte mult, scria în timp ce-mi poza cuminte. Alteori întreținea convorbiri cu conducerea universității, dar și cu diverși colegi de breaslă. De o splendoare aparte deveneau discuțiile sale cu folcloristul Ion Mușlea. Dintr-odată era dinamic, expresiv, prezent. Vocea-i căpăta un ton grav și vorbea la un nivel intelectual foarte ridicat. Îi convenea că nu trebuia să stea fix sau încremenit, iar eu eram interesat să-l urmăresc în mișcare, din mai multe poziții, pentru a-i surprinde dinamica feței și profunzimea privirii. Sub aspectul strict psihanalitic, marele maestru era undeva deasupra tuturor. Mă entuziasma, mă inspira și mă transporta într-o sferă aparte deasupra lucrurilor, deasupra realității. Uneori era criptic în ceea ce vorbea, dar îi plăcea să fie și critic. Cu mine - rar. Într-una din zile mi-a spus celebrul său panseu: „Un copil m-a întrebat: «Oare viermii care ne mănâncă în mormânt - fac și ei mătase?». După o oarecare ezitare am răspuns: Depinde!”. Apoi a urmat o lungă tăcere. Eram emoționat și impresionat. În repetate rânduri l-am condus până acasă, în cartierul Andrei Mureșanu. Îmi amintesc că pe drum îmi povestea însuflețit despre discuțiile sale cu D. D. Roșca, filosof de o profunzime aparte, pe care

l-am cunoscut personal și de asemenea l-am portretizat, fiind prieten cu fiica sa Marina. În prezența mea își permitea să ia sub o lupă critică și regimul de atunci. A suferit mult.

Mai târziu, când am completat seria tablourilor cu personalități, am revenit simbolic la conversațiile noastre profunde despre suprarealismul incipient, atât de manifest în ultima fază a portretului meu blagian. L-am prezentat într-o geografie abstractă, cu multe sinapse la nivelul ochilor și al frunții. Ulterior l-am integrat în seria mea de portrete imaginare, admirația mea pentru Blaga regăsindu-se și în lucrarea „Profetul”. Mă va urmări permanent. Lucian Blaga a fost pentru mine nu doar o sursă de inspirație, aș îndrăzni s-o spun aproape divină, ci a trasat și a concretizat anumite linii de conduită, pe care le-am aplicat și altor personalități portretizate, cărora voiam să le dau o notă inspirațională suplimentară.

Când vă gândiți la România, acum după atâția ani trăiți în străinătate, care este prima amintire care vă vine în minte? V-aș ruga, în încheierea acestui dialog, să descrieți o imagine care vă stărnește dorul, nostalgia după locurile natale.

Eu sunt o fire profund romantică și nu trebuie să mă gândesc prea mult și insistent pentru a enumera imagini frumoase din timpuri destul de îndepărtate. Ele sunt atât de personale și indispensabile încât mă însoțesc mereu. Este vorba de secvențe din copilăria mea trăită în Clujul sublim, în Gilăul primăvărat, lângă apa proaspătă a Someșului Cald, dar desigur și a Someșului Rece. Catalogul de persoane, care se perindă prin îmbulzeala amintirilor din acea perioadă și din acele locuri, nu este lung și nici integral convingător din perspectiva de azi, însă imaginea unor ființe, care au avut asupra mea o influență desfășurată de-a lungul deceniilor, este foarte prezentă. Prima amintire vizuală, ce-mi vine în minte, este casa părintească și bineînțeles mama, tata și fratele meu, care au constituit pentru mine punți cardinale esențiale de orientare în viață, dincolo de aspectele geografice sau sociale. Mă complac în a privi în depărtare spre a mă transpune în căsuța bunicilor mei din Gilău, străjuită de plopi și nuci, filigoria și pășunea de pe valea Someșului Rece, locul pe care l-am ocupat în clasa lui Harșia la Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca, toate discuțiile duse cu maestrul meu Aurel Ciupe, filozofările multiple cu Lucian Blaga, surplusul de rafinement, pe care îl văd esențial până aproape în zilele noastre, furnizat de maestrul Corneliu Baba. Ar fi de asemenea aproape profund sentimentale amintirile legate de plaja de la Mamaia. Un decor similar cu aceeași tonalitate îmi intensifică trăirile avute la o practică de vară, organizată de Fondul Plastic din Cluj și la Dunăre, în apropiere de Cernavodă. De aici se trag poate unele reminiscențe în afecțiunea mea pentru apă, pentru ogindiri și mai cu seamă pentru atmosfera inegalabilă și interactivă a elementelor. Pentru a dirija acest romantism mă refugiez de fiecare dată în pictură. La șevalet amintirile prind culoare, imaginile devin secvențe, secvențele devin trăiri, iar filmul vieții mele se derulează de fiecare dată cu aceeași intensitate profundă.

Fürstfeldbruck, 7 octombrie 2020

TRIBUNA

Director fondator: Ioan Slavici
Revistă de cultură • serie nouă • anul XIX • 16-31 octombrie 2020

435

Consiliul Județean Cluj

5 lei

www.revistatribuna.ro

Mircea Arman
**Ideile cosmogonice ale lui Anaximandru și Heraklit
laureate ale premiului Nobel pentru fizică 2020**

Acad. Alexandru Surdu

**Scheme dialectico-
speculative triadice,
tetradice și pentadice**

Viorel Igna

**Adevărata
politică este
educația**

Vasile Zecheru

**Plotin,
maestru spiritual**

Ilustrația numărului: Radu-Anton Maier